

Verksamhetsutövarens avfallsansvar

Sammanfattning av det ansvar byggherren, bygg-/rivningsentreprenören, transportören, mellanlagraren och behandlaren har när det gäller hantering av avfall från bygg- och rivningsverksamhet.

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Avfall/Bygg--och-rivningsavfall/Lagstiftning/Verksamhetsutovarens-avfallsansvar/>

1) Byggherren/fastighetsägaren har ansvar för att:

- skaffa sig kunskap om byggnaden före rivning och om hur det avfall som finns där/uppstår ska hanteras (2 kapitlet 2 § MB samt 10 kap 6 § PBL). Det bör ske genom en materialinventering. Byggherren har ansvar för att informera alla inblandade i projektet om resultatet från inventeringen. Avfallet ska hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt (15 kap. 5 a § MB)
- välja lämplig behandling för avfallet (2 kapitlet 5 § MB), om inte detta är entreprenörens uppgift enligt avtal.
- underrätta tillsynsmyndigheten vid misstanke om förorenat område (10 kapitlet 11 § MB) – anmäla efterbehandlingsåtgärd till tillsynsmyndigheten minst 6 veckor innan åtgärden ska vidtas (28 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt 9 kap. 6 § fjärde stycket MB). För anmälan av sanering av fog- och golvmassor med PCB gäller tiden tre veckor (18 § förordning om PCB m m).
- upprätta en kontrollplan inför rivning när sådan krävs enligt PBL (10 kap. 5-8 §§ PBL).
- anmäla en rivningsåtgärd innan rivning (6 kapitlet 5-10 §§ Plan- och byggförordningen(2011:338)).
- om kontrollplan krävs, utse en eller flera kontrollansvariga som ska se till att kontrollplanen följs (10 kapitlet 9-13 §§ PBL).
- i ansökan eller anmälan som inlämnas bland annat uppge vem som är kontrollansvarig (6 kapitlet 7-10 §§ Plan- och byggförordningen(2011:338)).
- ta reda på vilka regler som gäller (2 kapitlet 2 § MB) och göra klart, till exempel vid upphandling och avtalstecknande, vem som ansvarar för att regelverket följs.
- planera och kontrollera verksamheten och genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens inverkan på människors hälsa eller miljön (26 kapitlet 19 § MB).

Vid varje punkt hänvisas till aktuella paragrafer i lagstiftning.
MB = miljöbalken, PBL = Plan- och bygglagen(2010:900).

2) Bygg-/rivningsentreprenören eller byggherren själv, om denne utför bygg- och rivningsverksamheten, har ansvar för att:

- skaffa kunskap om avfallet och de regler som gäller för hur respektive avfall ska hanteras (2 kapitlet 2 § MB). Avfallet ska hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt (15 kap. 5 a § MB)
- välja lämplig behandling för avfallet, om inte detta redan gjorts av byggherren. (2 kapitlet 5 § MB).
- underrätta tillsynsmyndigheten vid misstanke om förorenat område (10 kapitlet 11 § MB).
- kontrollera om byggherren gjort anmälan om efterbehandlingsåtgärder när så behövs (9 kapitlet 6 § MB) eller anmälan om sanering av fog- och golvmassor med PCB, annars se till att anmälan görs till tillsynsmyndigheten.
- klassa avfallet (görs utifrån bestämmelserna i avfallsförordningen och bilagorna till denna).
- sortera avfallet och se till att olika typer av farligt avfall sorteras i separata fraktioner (16-18 §§ avfallsförordning(2011:927)), att brännbart avfall, hushållsavfall och producentansvarsavfall sorteras för sig. Utöver bestämmelserna i avfallslagstiftningen, kan det finnas bestämmelser i kommunala föreskrifter, till exempel i den lokala renhållningsordningen för kommunen samt finnas anvisningar från den som är mottagare av avfallet.
- förvara avfallet så att det inte orsakar påverkan på människors hälsa eller miljön. Generellt gäller allmänna hänsynsreglerna (2 kapitlet MB) som innebär att man ska tillämpa försiktighetsprincipen och utifrån kunskap om avfallets egenskaper vidta de skyddsåtgärder som kan behövas. (Tillstånd kan behövas från polismyndigheten vid uppställning av avfallscontainrar i gatumiljö, det vill säga på offentlig plats).
- journalföra mängder (kg) och typer (avfallskoder) av uppkommet avfall – gäller alltid för farligt avfall (55 § avfallsförordning(2011:927)) och kan även gälla annat avfall (se den kommunala renhållningsordningen).
- karaktärisera avfallet om det ska deponeras.
- kontrollera att transportören har nödvändiga tillstånd för transport av avfall och att mottagaren har de tillstånd som krävs (53 § avfallsförordningen).
- upprätta ett transportdokument varje gång farligt avfall lämnas över till en ny innehavare för vidare transport (60 § avfallsförordning(2011:927)).
- planera och kontrollera verksamheten och genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens inverkan på människors hälsa och miljön (26 kapitlet 19 § MB).

Lagstiftning om arbetsmiljö och föreskrifter om skydd mot olyckor behandlas inte här, men ska givetvis också beaktas. Ett exempel är lagring av brandfarliga och explosiva varor.

Vid varje punkt hänvisas till aktuella paragrafer i lagstiftning.
MB = miljöbalken, PBL = Plan- och bygglagen(2010:900).

3) Avfallstransportören har sammanfattningsvis ansvar för att:

- inneha tillstånd till yrkesmässig trafik om transporten sker yrkesmässigt i transportörens verksamhet (Yrkestrafiklag(2012:210)).
- inneha tillstånd/ha gjort anmälan för transport av aktuell typ av avfall. Anmälan görs till Länsstyrelsen (42 § avfallsförordning(2011:927)), tillstånd söks hos Länsstyrelsen och ska ha meddelats innan transport får utföras (36 § avfallsförordning(2011:927)).
- föra anteckningar om det farliga avfallet och spara dessa i minst ett år (57§ avfallsförordning(2011:927)).

Transportstyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ansvarar för vägledning och lagstiftning om transport av farligt gods.

4) Den som mellanlagrar bygg- och rivningsavfall har sammanfattningsvis ansvar för att:

- identifiera de regler som gäller för verksamheten (följer bland annat av 4 § förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll)
- inneha tillstånd till yrkesmässig trafik om transporten sker yrkesmässigt i transportörens verksamhet (Yrkestrafiklag(2012:210)).
- inneha tillstånd/ha gjort anmälan för transport av aktuell typ av avfall. Anmälan görs till Länsstyrelsen (42 § avfallsförordning(2011:927)), tillstånd söks hos Länsstyrelsen och ska ha meddelats innan transport får utföras (36 § avfallsförordning(2011:927)).
- föra anteckningar om det farliga avfallet och spara dessa i minst ett år (57§ avfallsförordning(2011:927)).

Transportstyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ansvarar för vägledning och lagstiftning om transport av farligt gods.

5) Den som behandlar bygg- och rivningsavfall har sammanfattningsvis ansvar för att:

- identifiera de regler som gäller för verksamheten (4 § förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll)
- inneha tillstånd/ha gjort anmälan för behandling av aktuell typ av avfall (9 kapitlet MB, samt med hänvisning till Miljöprövningsförordningen(2013:251)
- föra anteckningar om avfallet och spara de anteckningar som gäller det farliga avfallet i minst tre år (54 och 56 §§ avfallsförordning(2011:927)).

Vid varje punkt hänvisas till aktuella paragrafer i lagstiftning.
MB = miljöbalken, PBL = Plan- och bygglagen(2010:900).